

Megjelenik minden vasárnap.

ESZKEREZTŐSÉG:

Fületeza 182 sz.

NYELVÉRTÉSI ÁR:

egész évre 4 frt
fél évre 2
8 hónapra 1

Egyen szám ára 10 kr.

KIADÓHIVATAL:
Fületeza 182. sz.

HIRDETÉSEK DÍJA:

Három havihoz pallit sor 5kr
Kis Hirdetésben egy szó 2 kr.

A hirdetés fél névvel ellátott
hirdetéseknél kétször 80 kr.
bélyegdíj fizetendő.

HALASI ÚJSÁG

TÁRSADALMI HETILAP.

A népiskolák ügye.

Városunk népnevelésének ügye remélhetőleg új stádiumba fog lépni a múlt esztendőben tartott képviselői közgyűléstől kezdve. Hogy mily előzmények után, az többé nem tartozik a dologra, elég az hozzá, hogy a város cz. alkalommal kimondotta, hogy a népoktatás ügyének rendbe hozatalát a leg sürgetőbb teendők egyikének tekinti s azon less, hogy a népiskolákat virágzó s a kellékeknek minden tekintetben megfelelő intézetekké alakítsa át. Ezt hangoztatták a városi párt legmértékesebb szónokai; benne foglaltatik ez a közgyűlés határozatában is, mely a rendezéshez az első lépést megtette az által, hogy az iskola alap megferontése felől való véleményadásra bizottságot küldött ki.

A fordulat, mely ozzel a népoktatás ügyében nálunk beállni látszik, a legjobb reményeket keltheti s mi csak a legmelegebben üdvözölhetjük a közgyűlésnek erre határozatát s általán véve azt a felbuzdulást, mely a képviselő urakat e határozat meghozatalára bírta. Valóban ideje is már, hogy a népoktatás ügyének rendezéséhez a város utató körei erélyesen hozzá lépssanak, mert az az állapot, melyben a népoktatás eddig nálunk sinlett, valóban nem volt hozzánk méltó. Egy tizenötezer fő-

nyi lakossággal s tíz négyszög mérföld határral bíró város, a mely a törvény által is elrendelt felsőbb népiskolák s pusztai iskolák felállítását folytonosan előadta s meglevő iskoláiban is a tanítók díjazásában a lehető legnagyobb szűkmarkuságot tanúsítá — bizony nem nyugtot épületes látványt.

De végre is addig megvolt a magyarázata mindez állapotoknak. A város, mely a községi iskolákat fentartja, csak mostoha gyermekeinek tekintő ezeket, melyektől előbb utóbb szabadulni kívánt s táplálta is azt a reményt, hogy tőlük meg fog szabadulhatni. Most végre félre érthetetlen be kellett látnia, hogy az iskolák végleg az ő kezébe maradnak s így akarva nem akarva, gondolkodnia kell azok fentartásáról s olyan állapotba helyezésétől, mely a város jó hírnevének minden tekintetben megfelelően.

Ez természetesen fáradsággal és áldozatokkal fog járn, de a közönség, ha kellően felvilágosított, hogy miről van szó, bizonyára szívesen veseli az orvól járó terhet és áldozatot. Különbön, a nélkül hogy előre akarnánk vágni a kiküldött bizottság tundesközsáinak, fölhivhatjuk a figyelmet már most is arra, hogy a városnak módjában lesz a közönségre hárulni terheteket nagy mértékben megkönnyíteni és pellig akkép, ha azon igyekszik, hogy a többi

felekezetek tanköteles gyermekei is az iskolába vonassanak. Az igaz, hogy sem a katolikusokra, sem az izraelitákra nem lehet ráparancsolni, hogy most fenálló iskoláikat megszüntessék, s azoknak alapjait átengedjék a községi iskola részére, — de a városnak ezer módja van arra, hogy e felekezeteket közvetve rákényszerítse a lépésre. A mi há megtörténhetik, nem csak a tanügynek lesz jó szolgálat, hanem előmozdíttatik általa egy másik városi közérdek is: az t. i. hogy a felekezeteknek egymástól való elszigeteltsége megszűnik, tagjaik az egyöntetű képzés által közelebb hozatnak egymáshoz s a közszellem és az együtt érzés sokkal erősebb lesz a város lakosságában, mint eddig volt.

Városi közgyűlés.

A város köpviseleti közgyűlése e hó 5-én délelött ülést tartott.

Az ülésen a polgármester bemutatta a köpviseletk ninnan össze állított s kijelöltett névjegyzékét, mely szerint a közgyűlés jelenleg 182 tagból áll. Befejezte továbbá, hogy a tanács az árvaszéknél rendezesített irnoki állomásra Szontpétory Ferenozet választotta meg. — A vilvevezető csatornák botemetése, melyet a min. biztos rendelkezésre a város fogantatosított, mint a mérnök által készített a most a közgyűlés elé terjesztett jelentésből kitűnik, a városnak 988 frt 8 krajta került. Az erre vonatkozó számadások kiadattak

TÁRCZA.

A köznép helyzete nálunk és Angliában.

(Folytatás.)

A mi angol mezei munkás — mondja Gladstone — több levogót, jobb vizet s az időjárásat jobban kiálló, az illanro és orényro alkalmassabb lakást kór. Ebből előggé kiértik, hogy a mezei munkások házaiban is, mint minden emberi hájlekában nemcsak a testi épségre, hanem az erkölcsi egészségre fenntartására is szükséges bizonyos mennyiségű kőbálványt. Az orény gyakorlatásának, épen mint a testi izmosodásának első feltétele a tisztalóg és a mozgási szabadság.

Ami a mezei munkás jellemét illeti, legjobban jellemzik azok a mulatságok, melyekre szabad idejél fordítja. Osei rögi jó játékaif elhagyta, vagy elfelejtette. Kortársaitól nem foglalkozik, mert ritkán van kortjo; hangszere nem játszik, mert megtanultja nincs alkalma s ha valami heti keresményéből vásárolna, a nyugalom napjára megmarad, a pillékek boltba, vagy a sörházba viszi és vesz rajta magának erkölcsi és anyagi romlást, kivált ha meggondoljuk, hogy a mulató helyiségek egyfelől a népoktatás, másfelől megbélyegzett erkölcsi nők rondos találkozó helyei.

Dé mit is lehetne netán megtakarított pénzével? Pódit nem volt rajta, melyon maga és családja számára biztos hajlékot építhessen s ha csak ki nem vándorol, a mi igen

sok, talán mindone kezékhátatásával jár, legfeljebb valamelyik közeli városba mehet be, hogy boltot nyithasson s oly üzlethez fogjon, melyhez egyáltalában nem ért s hogy ott edlgi szokásaival szakítva, új és kates kimencetelü eltothoz kezdjen. Egyik sem keesgette ki látás rá nézve.

Volt idő régebben, midőn a nagyobb birtkosok földjeiket 2—3 holdas részletekben mezei munkások által műveltették, de később egy országos törvény folytán, a kisebb földbirtkokat, vagy mint nevezik, farmokat megszüntették, mert könnyebb volt 1000 hold bérletet egy embertől, mint 40—50-től beszélti. E miatt a kis farmokot elidogenítették, hogy kivándoroltak, vagy pedig a gyár városokba szorultak, a napszámos munkások tömegébe olvadtak.

Az angol gyármunkások annyira vihotik, hogy apránkénti fizetéssel házat szerelhetnek magoknak s a nagyobb városokban ögész utcák vannak, hol a házak, de csak a házak a bennük lakó munkások tulajdonai: ám a földművesnek nincs ily menedéke és munkára sorkontó monedéke. — Igaz, — mond egy angol tudós, — hogy a legtöbb mezei munkás jobban táplálkozik, mint a legtöbb házál szász és eszmadia; az is igaz, hogy a postai takarékpénztárakban berakja megtakarított állórait, a mi jó esik majd betegsége esetén, de mi akkor képez, hogyha egy kis telket, meg egy pár tehent szerezhetne. Epen semmi. — Bizony sokan még sines kedve sokat nékülözni azért, hogy feljót nyisson: ellenben sokat

izzad, éjszakázik, hogy vorejtéke árán egy kis kertot vagy telket vehessen.

Az angol mezei munkás jól látja, hogy nincs e földön számára lehetőség, hogy helyzetéből bármely erősfosztás mellett is kiemelkedhassék. Helyzete és a körülmények rajának éri magát; a rabszolga bánatlanságába slyhes s ez a gondatlanság alássa jellemo függetlenségét s az angol munkások azon a közös erkölcsi lejtőjén, melyet előre látás hiányának neveznek, egyenesen a koldusbotra, az alamlizsára, vagy a szegények házába jut.

A magyar paraszt jellemo, szokásai, ideltöltése öríasi magasságban állanak az angol parasztával szemben. A magyar saját és példásan tiszta házában függetlenebbnek éri magát a legnagyobb angol bérőlnd is, mert tudja, hogy gazdasága kizárólagos sajátja, és senki fiának nem kell kedvébe járni, hogy helyzetét biztosítsa. Másfelől, kivált ha gyermekei vannak, jól éri, hogy van miért és kiérté elít. — ha kell földönie. Ez az érzelem az, a melyet önbecszeretnek nevezünk, mely a mi egyszerű földművesünk természetot megváltoztatja, mely őt értelmessé, önmegtartólvá, hazaszeretőbbé, egy szóval erőnyesebbé teszi, mint a miylon az angol parasztot legnagyobb része. Szóval a magyar földműves-egész ember a maga tanyáján, ur a maga otthonján, az angol munkás, bár mint dolgozók is, félkezűnek éri magát, a kinok egy másik felebarát köze van szüksége. (Végté következik.)

a polgármesternek azon utasítással, tegyen fölterjesztést a megyéhez, hogy a költések vagy a megye, esetleg az állam által felelősségen, vagy pedig azok felelősére pótdó engedélyeztetessék. A többi bejelentés tudomásul vétetett.

Következtek ezután a napirend tárgyai. A főváros körirathat felhívja a vidéki városok hatóságait, hogy a 48/40-ik szabadegyháza emlékére Budapestnél felállítandó szobor költségeit adományokkal járuljanak. A körirat felolvasatván, a közgyűlés elhatározta, hogy a polgármester hívjon össze bizottságot, mely a költségvetés oszlokból és aztán a begyűltendő összeget a tanács felőlása szerint a város nevében egészíti ki.

Boterjesztetett ezután az 1882. évi majoratási, kórházi, eselődözéstündi, katonaiállomány alap és a kertészeti, pénztár-számadás, melyeket a multkor közöltünk. A közgyűlés ezeket megjegyzés nélkül jóváhagyta.

A katolikus iskolásoknak azon körvnyet, mely a pótdó visszatérőre vonatkozik s melyet lapukban már közöltünk, egyhangúlag elutasították.

Borki Sándor körvényt adott be, hogy a város téglá árulása jogot és alkalmas telepet adjon neki. A közgyűlés a szakosztály javaslata értelmében a kért jogot megadja s a telepet évi megállapítandó bérösszegért részben az állomás közelében ki fogja jelölni.

A polgármester bejelenté, hogy Kulinyi Manó és társa szabadkai téglygyárossal a város téglyárulására vonatkozólag szerződést kötött. A lapunkban már közölt szerződés felolvasatván, jóváhagyatott.

Következtek ezután Félégyháza város átirata a Szeged székhelyvel törvénnyel az megye, illetőleg az alsó kiskun városoknak Pestmegyéből leendő kiközelítetése ellenében. Ez ügy Félégyháza városnak márcz. 18-án tett közgyűlésében tárgyalatott, a mikor is az ottani polgármester az új megye alakítására vonatkozó tervet előmlítván, kifejezte abbéli nézetét, hogy Félégyháza városra mindenesetre kivánatos az átköltés, hogy minden hányattalástól megkíméltessek a Pestmegyében hagyassék. De az ebbeli óhajással szemben — ugymond — nem lehetetlen, hogy az új Szeged megyébe bekebelezettünk, s mi ugyan még nem lenne közelebbi jobb helyzet, a mennyiben így egy részt a Kis-Kunság nagy részével valószínűleg együtt maradnánk, tehát számba vehető számot tenünk és mérészt meggyőzőtársi tagjaink minden alkalommal, ha egy kivánatunk könnyen és kényelmesen részt vehetnénk a megyeyűlésekben. De van egy vézes kombináció, mely rénként kísért és határozottan meggyőzőtársi erővel bonnunket — és ez az, hogy esetleg Csongrádmegyébe bekebelezettünk és Szentesre köllend megyeyűlésre s árnunk. Ennek megtörténte a legnagyobb veszedelm lenne Félégyháza és azért felhívja a közgyűlést, hogy szükségesnek tartja-e az inár most a törvények ellen a köllő lépéseket megtenni.

Félégyháza város közgyűlése erre elhatározta, hogy a kiközelítés ellen a kormányhoz emlékiratot intéz, hogy a kis-kun városok továbbra is hagyassanak meg Pestmegyében; egyzersmind emlékiratot intéz Pestmegyéhez, hogy az a kormányhoz továbbra emlékiratot pártolja. Továbbá megkeresendő a számszósodos kis-kun városok, hogy hasonló emlékiratot intézenek vagy a miniszteriumhoz, mint Pestmegyéhez.

Az átirat felolvasatván, a fölött hosszabb eszmecsere indult meg.

Az átirat tárgyalása hamar megmutatta, hogy nálunk a község egyáltalán másféleképpen fogja fel a dolgot, mint Félégyháza. A két városnak állásponja nem egyforma. Félégyháza úgy látszik nem igen tenne elhatározást az ellen, ha Szegedhez csatlólnák, s a Csongrádhoz való csatlóltatástól fél, a melynek veszélye pedig városunkra főzve nem forog fényt. Egyedüli szempont, mely a Félégyházi körvényt pártolók kivánatosá tette volna: a Kis-Kunság szétválasztásának megakadályozása; e szempont azonban úgy látszik nálunk nem

bir többé hódító erővel, sőt ellepközöleg. Városunk községe ugyanis oly kevés testvéri jó indulatot tapasztal a többi kiskun városok, de főleg Félégyháza részéről, hogy a velük való együtt maradásért egyáltalán nem bir felkésedni, a mint ez most is kitűnt a feleztelők egy része által. Félégyháza ellen felhozott számos racimintából.

Tóth János az átiratot egyszerűen tudomásul vétetni kerte; legfőbb az óhajta kifejeznie, hogy Halas város Pestmegyében óhajt maradni, vagy ha átköbelezetők, ne választassék el a többi kiskun-részekről. Kolozsvári István: Szükségösnek tartja nyomtatós kifejezést adni azon óhajásnak, hogy Halas Pestmegyében maradjon. Ha nem volna meg a vasút, mely Bónnunket a fővárossal összeköt, akkor nem volna kifogás az átköbelezés ellen; de az így csak kárunkra válnék. Pestmegyében több összekötötésünk van, mint Szegedben, a hol új viszonyok közé jutván, teljesen mellőznének bonnunket.

Ij. Farkas Sándor: Egyszerűen tudomásul vétetni kívánja a Félégyházi átiratot. A szóban levő kérdésben szükségtelen még a városnak állást foglalni. A közgyűlés legfőbb megbizhatja a polgármestert, hogy a legközelebb tartandó megyeyűlésben oda hason, hogy a város Pestmegyében maradjon meg.

Dr. Babó M. főjegyző: Szintén korának tartja ez ügyben állást foglalni. Hivatalos tudomásunk még ugy sincs a kérdéses törvénnyel; ha azonban a törv csakugyan valóban bizonyít, akkor szükségesnek tartja kimondani, hogy Halas városra tovább is együtt hagyassék Pestmegyében a többi kiskunokkal, kik eddig is e megyében voltak.

Vári Szabó I. polgármester: Azt hiszi, hogy legelőszöröb lenne, ha a közgyűlés kimondaná, hogy Félégyháza átiratát egyszerűen tudomásul veszi s a fölött napirendre tér. Az új megye kérdésének tárgyalása ugyanis még ideálott. Vagy esetleg csak annyit mondjon ki a közgyűlés, hogy Pestmegyétől külön szakadni nem óhajt s bízva meg őt, hogy a megye gyűlésben nyilvánítsa ki ebbeli szándékát.

Farkas Imre: Elleno mond annak, hogy a kérdés tárgyalása idő előtti lenne. A lapok hírei s magán értesülések mind bizonyítják, hogy az új megye törvé csakugyan megvan, az ellen tehát nekünk erőlyesen tiltakoznunk köll s azt a jegyzőkönyvben is ki köll fojzunk.

Péter Dénes: Félégyháza körvényét egyszerűen tudomásul vétetni kéri, mert nekünk más az óhajásunk, mint Félégyházaé. A Pestmegyében maradás óhaját szintén jegyzőkönyvvel kifejezteni óhajja.

Az elnök erre kimondja a határozatot, mely szerint az átirat tudomásul vétetik s a jegyzőkönyvben kifejezendő, hogy a város Pestmegyében kíván maradni, s az alakítandó Szeged megyéhez csatlóltatni nem hajlandó.

A következő tárgyat a községi iskolák megszűntetésére benyújtott Mészöly-főle indítvány, illetőleg a ref. egyház által a város átiratán adott válasz, hogy az egyház hajlandó-e az iskolákat a várostól újból átvenni. Felolvasatott mindennek fölött Mészöly Istvának ismeretes indítánya, a szakosztályunk erre adott véleménye, a febr. 13-iki közgyűlés határozata és végül a ref. egyháztanácsnak a határozatra adott válasza, mely előadja, hogy a város átirata gyűlésben az egyháztanács bizottságot küldött ki. E bizottság tagjai komoly és beható megfontolásra vón a népiszkolai ügyet, azon egyhangy növetöket nyilvánították, hogy az 1870. márcz. 20-án megkötött szerződés alkalmával az egyház népiszkolának községiékké átváltztatására alapul felvett indokokat tekintethe vében, az egyháznak jelenleg sem lehet feladta, a maga részéről elomi népiszkolákat állítani, avvagy a községi elomi népiszkolákat felekezetiékké változtatni, sőt inkább az 1880. decz. 23-án az iskolai építelőkre vonatkozó újabbban is megkötött 10 évi bérletszerződést egyáltalában fentartandónak véleményezte. — Az egyháztanács a bizottság

jelentését tudomásul vében, azt, mint saját nézetének tü kifejezést elfogadja, helyetli és magzóvá teszi s erről Halas város képviselői közgyűlést értesíteni határozta.

A polgármester felhívja a közgyűlést az iskolák ügyének beható tárgyalására. Előterjeszti, hogy a város, ha az iskolát megszüntetné is, a költségeket nem vállalná. Ez esetben ugyanis a kormánytól építkezésre kapott 7000 frtot vissza kellene fizetni, azonkívül a felsőbb vagy polgári iskolát és a pusztai iskolákat fel köll állítani; s végül a feloktatoknak azelőtt fizetett évi 700 frtot ismét meg köll adni, ha az iskolák felekezetiékké válnak.

Kolozsvári István: A községi iskola köllő pénzalap nélkül fen nem állhat. Hogy az iskolának 11 év eltelté után sem lehetett a köllő alapot megteremtetni, ez a legnagyobb érv a községi iskola ellen. Sajnálja, hogy az egyház ily határozatot hozott, ha az egyház ösöinek lelkes áldozatkészségéhez méltóan folkarolja az iskola ügyét, az lett volna a leghelyesebb megoldás. De ha ez nem történt meg, Halasnak minden este fenn kell tartani az iskolát, akár járulnak hozzá a felekezetek akár nem. Nekünk virágzó iskolákat kell teremtenünk, melyek a kor színvonalán álljanak. Majd eljön az idő, mikor a függő kérdések megoldatnak s ha az egyház át nem vette az iskolát, át fogja venni a város az iskola alapokat. Most az egyház után szólítsa fel a város a birtokosságot, hogy hajlandó-e az iskolának alapot teremteni; ha ez így sem sikerül, akkor pótdó által kell ezeket fenntartani. Még attól sem riad vissza, hogy adakozásokat gyűjtünk a becskerekiki példájára.

Dr. Babó M. főjegyző: A cél, melyet az iskolák községi alakításának kitűztek, nem értett el, mert a katolikusok és izraeliták most is fontartják felekezeti iskolájukat. Ily körülmények közt a ref. egyháznak is kötelessége volna a saját értekeiben köllő iskolát tartani fenn. Megrója a reform. egyházat, hogy a fegyverrel kivított s békekeötösökkel és törvényezőkkel biztosított jogáról most önkényt lemond. Annnyival kevésbé kellene azt tennie, mivel a ref. iskolának már eddig is van pénzalapja azon 8000 frtban, melyet Kolozsvári I. és Vári Szabó I. o. ezlára felajánlottak. Az egyház ily előjárásával szemben azonban nincs más teendője a városnak, mint hogy maga tartsa fenn az iskolát, s azt a mostaninál virágzóbb állapotba helyezze. Mészöly indítványát tehát elvettetni kéri, mivel a fenforró esetben törvény szerint is a község köteless az iskolát fenntartani.

P. u. r. Lajos: Mészöly indítványát nem tartja elvondónak. Azt óhajja, hogy ha az egyház nem tartja fenn az iskolát, akkor a párti birtok jövedelme fordítassék erre. Ezenkívül a felajánlott 8000 frt adományt is o ezlára kell fordítani. — Török Elek közbeavatására Furfé szintén felajánl o ezlára 500 frtot.

Tóth János: Helyes az egyház előjárását, mert az valóságos visszalépés lenne, ha a községi iskola ismét felekezetiévé változnék. Nem visszaadni, de sőt a katolikusoktól és izraelitáktól is el köll venni az iskolát a városnak. Úszék úgy képezhetünk intelligens és vagyons polgárokat, ha az egész város átvonulása a község kezében van. Tudatja, hogy o részben az izraelita vezetőfőkkel már meg is kezdte a tárgyalásokat, melyek remélhetőleg eredményre vezetnek.

Farkas Imre: Helyesnek tartja, hogy a nevelés legyen a község kezében; annak idejében, midőn prosbyter volt, szintén ezt hangoztatta, s így egy állásponton volt a mostani egyháztanácssal; azt hiszi azonban, hogy míg o'ezt akkor öntudatosan tette, a mostani egyháztanács tagjainak egy része, öntudatlanul csatlózkodó ugyanazt.

Péter Dénes: Úgy látszik az egyik eszmére az egyháztanácsnak, hogy az nem elég-ke-kélni. E szemrehányás alapfalan, mert az egyháztanács igiton védli a kezére bizott iskolát minden megtámadás ellen. De a népiszkola kérdésében is helyesen járt el az egy-

ház a saját jévei érdekeiben. A népiskolát ugyanis, ha átvennők, az egyháznak fenn kellene tartania és a mostaninál jobb karba helyeznie; az pedig akkor csak a ref. közönség pénzéből történhetne; most ellenben az egész város közönsége tartozik az iskola fenntartásához járulni. Azonkívül bizony tudomás van arról, hogy a közönségi iskola kap államségiélyt is, mielőtt azért folyomodik és az eddig kapott segélyezések hova fordításáról beszámol. Részéről szintén helyesbí, az a város a közönségi iskolának alapot teremtsen, csak azt nem érti, hogy az itt többször említett 3000 frtos ígéretet az illeték miért nem váltják be a közönségi népiskola javára.

Dr. Bahó M. főügyész; Péter D. azon szavaira, hogy az egyház fenntartja a főiskolát, azt jegyzi meg, hogy a mai kor demokratikus szellem nagyobb figyelmet követel förtől a népiskolákra, mint a felsőbb intézetekre. A gimnáziumban csak urakat nevelnek, de a nép nevelését a népiskola oszkozi. Az egyháznak is tehát erre nagyobb súlyt kellene fektetni, mint a főiskolára.

Szóltak még a kérdéshez többen, közülök fölémlendő Török Elek, a ki kijelenté, hogy az ő egyéni véleménye szerint a népiskolának az egyház közönség kellene lenni. De a mostani helyzetben az egyházat nem szabad más választás, mint a mit adott. A helyi körülmények olyanok, hogy az egyház az iskolát nem vállalhatja át.

A vita befejeztetvén a polgármester kimondá a határozatot, mely szerint Mocsáry István indítványa elvetették, a város fenn fogja tartani a közönségi iskolát továbbra is. Minthogy pedig a törvény értelmében a város köteles az V. és VI. osztályt is felállítani, azért bizottság küldötték ki, azon megbizarrással hogy adjon véleményt, miképen lehetne a közönségi iskolának alapot tevénteni. E bizottság tagjai Vári Szabó István, dr. Bahó Mihály, Farkas Imre, Kolozsváry István és Tóth János.

Csatorna-ügyünk az országgyűlés előtt.

Midőn a csatornaügyben a közlekedési miniszterhez intézött fölbizós eredmény nélkül maradt s a kormánybiztos intézkedését, mely szerint a Tisza felő vivő csatornánk botemittetett, a miniszter jóváhagyta, — városunk képviselő testülete akkor tudvalóvólag ellátározta, hogy végső kísérletképen körvényt fog intézni ez ügyben az országgyűléshez. E kérvény már készen van, s a hótén fel is küldötték Mocsáry Fajos képviselőnek, hogy azt nyújtsa be a képviselőház elé. E kérvény a következők hangzik:

— Milyen tisztelt képviselőház!

Mi szabad kis kun Halas város mely tiszteltől alólított képviselői közgyűlése folyó 1882 évi október hó 22-én tartott rendkívül ülésünkben mélt megállapodással voltak tudomásul hogy m. kir. közmunka és közlekedésügyi miniszter ur ő nagymúltósága 21544/1882. számú intézvonyóban az 1871. XI. t. cz. 31. §-a alapján minisleri biztosul Jankovics Miklós ur ő nagyságát kinevezvén feladatát kitűzte, hogy a Post-pilis-sólt-kis kun mogyó területéről Csóngrád mogyó és Szeged szabad kir. város területére szűnőlvöl belvízek gyorsított levezetésére szolgáló csatornákat és árkokokat botemittetvén az eredeti tervmetszet állapotot állítsa vissza, valamint arról is hogy a fent tisztelettel megnevezott minisleri biztos ur az 1882 évi szept. hó 11 és 12 napjain az órtékeltséggel megtartott tárgyalás és helyszíni bejárás alkalmával a műszaki felvételekkel összhangzólag Halas városától Majsa irányában talál összesen 14. számú belvízi csatornánkat üle 1/1. osztott 10/1882 sz. rendeletével egyttl egyttl jogtislanul föléllítotték bolygazi s végül hogy ezen összesen 14 csatornánk közül a 2. 4. 6. 7. 8. 10. 11. 12. 13. 14-iket mint törvénytelen árkokokat és csatornákat az 1874. XI. t. cz. 2. §-a értelmében a föld terméze-

los szindig az azokat önkényesen létesített városi hatóság és föltulajdonosok költségen 14 ntp alatt botemittéi rendeli az 1. 9. 9. számú csatornák föltételei-intézkedést magának tartván fent.

Jankovics Miklós ur ő nagyságának hozzánk minisleri biztosul kért kiküldetésük és fentebb körvonalozott eljárása nem csak jogos érdekeinknek hanem fennálló országos törvények által biztosított jogainknak oly flagrans megsértését képezi hogy ezek ellenében törvényes korlátokon belül önvédolni jogunkat igénybe venni kötelezőségünknek tart ituk és tartjuk, minék folytán a hivatkozott minisleri biztosi határozat ellon terjedelműszen indokolt fölbizószt nyujto tunk be közm. és közl. m. kir. miniszter ur ő excellenciájához, aki azonban ide 2 / . alatt mellőközt rendeletével fölbizósztunkét elutasítván a nehozzelt minisleri biztosi határozatot helyben hagyta.

Ezen azonban nekünk, ha csak polgártársaink bizalma és törvény által roánk ruházott állásunkból kifolyó kötelezőségünk teljesítését megtagadni nem akarjuk — megnyugodunk nem szabad nem lehet, miőt is ügyünk igazságos voltába helyezett bizalommal fordulunk a mindig igazságos törvényhez testülethez ügyünknek törvényhozzási uton való orvoslásért; mielőtt azonban körülmények előterjesztésünök, — megjegyzésével annak, hogy az első ízben függőben hagyott csatornánk ügyében minisleri biztos ur ő nagysága 62/1882 sz. alatt határozatát meghozta s azok közül, talán a felebbezés hatása alatt csak is 9 számú rendelté hótémelti, ellenben a másik kettőt nyitva-hagyta — hodoló tisztelettel ugyan, de egyszerűsind az alkotmányos állam polgárát megillető jogos öszintóséggel bátrok vagyunk kimondani hogy egy a minisleri biztosi kinevezés, mint a minisleri biztosi határozat jog és törvényellenes, mely állításunk indokai következők:

A nagymúltóságu közm. és közl. miniszter ur 21544/1882 sz. intézvonyóban a minisleri biztos kiküldetésének törvényes alapját az 1871. XI. t. cz. 31. §-ára hivatkozik.

Az idézett törvény egész terjedelmében gátrondóságu vonatkozó intézkedést, különösen a gátrondóságu fogott folyamárdások által okozható gátszakadások s ebből kifolyó egyéb veszélyek és károsodások elhárítása iránti intézkedéseket tartalmazza s a 31 §-ban a folyamárdások által okozott vagy okozható rendkívüli veszélyek elhárítása szempontjából fel van ugyan miniszter hatalmazva arra hogy minisleri biztos küldjön ki, ha a beérkező jelentések alapján valamely kiküldetésen veszélyesnek látja, vagy ha valamely társulat ilyennek kiküldetéséért folytatódik.

Már pedig a mi legjobb tudomásunk és anyaggyűjtésünk szerint a minisleri biztos kiküldetésére okul szolgálható fentebbi körülmények közül az idő szerint egyetlen egy so létezik, sőt reánk nézve nem is létezhetik mert:

1. Árveszély — hálá az égnek — ez évben a tiszai vidéköt egyáltalán nem fenyegette köztudomásu dolog lévön, hogy a Duna és Tisza folyók vizállása embér emlékezet óta nem volt oly alant mint öpen a minisleri biztosi kinevezott minisleri intézvony kolokozósekor; amiből következik,

2. hogy semmiféle súlyos veszélyt jelző jelentés a minisleriimhoz semmiféle felgyűlö közögtél be nem érkezhettek s így indokoltan egyetlen tiszai visszabályozó társulat sem folyamodhatott minisleri biztos kinevezéséért, és végül

3. Halas és vidéke eddigél egyetlen visszabályozó társulat keretében sem tartozván s a vizek kiáradása ellen emelt egy falpalatányi gáttal sem bírván reá a gátrondóságuiról intézkedő 1871. XI. t. cz. egyetlen §-a sem alkalmazható.

(Folyt.)

HIREK.

— Uj ur-asztala. A ref. templomban gyönyörű kiállítás uj ur-asztal helyezett be a mult heten. Az asztal Gorenday huda-posti kőfaragó műtermében készült meg a bécsi kiállítás idején, a hol ki is volt állítva; háromféle márványbol van: talapzata vörös márvány, lába, mely díszes faragványokkal van ökesítve carrarai s lapja sárgás; asztal márványból készült. — Az asztal Szűcs Ferenc presbiter vásárolta az egyháznak 250 frtért; nomelelők adományáért méltó köszönet illeti meg. Adományozó neve meg is van örökítő elöl, az asztal vörös márvány talapzatán; amely arany botkban a következő felirattal viseli: „Isten dicsőségségre, egyháza használatára Szűcs Ferenc, 1883.“

— A városi tanácsnak a hó 8-án kedden tartott ülésén a következő jelentősebb ügyek fordultak elő:

Botorjosztották a tiszti ügyész véleménye Balázs Imre vót városi képviselő ügyében. A tiszti ügyész Balázs Imrét a hatóság ellen; bevárányaiában használt sértő kifejezések miatt közigazgatási uton 100 frt pénzbírságu véli ítéldőnök. A tanács a véleményt elfogadta. Az ülésen választás is tartott az újonnan szervezett árvazeknél az irnoki állomás betöltése végett. Egyetlen folyamodó volt Szentpótery Ferenc, a ki ez állásra egyhangulag megválasztott. Szentpótery Ferenc eddig az adóhatalmál volt alkalmazva; most, hogy onnét eljön, a tanács kimondotta, hogy a hivatalnál is rendszeres állás rendszeressé tessék évi 300 frt fizetésű. Ez állásra legközelebb pályázat fog hirdettetni. — Benutatatott a fohértói tégla megvizsgálására kiküldött bizottság jelentése. E szerint van ott jelenleg 55.200 db. tégla, melynek árát a tanács a jelentés alapján következőké állapította meg: I. osztályu tégla éro 20 frt, II. osztályu 12 frt, III. osztályu 8 frt, fohértóló 11 frt.

— Népesedés. Halason a lefolyt márczius hóban meghalt összesen 35-öt, ezek közt férfi 18, nő 17; halva szülött volt 11. Született összesen 45, ezek közt fiú 24, nőnemű 21; az összes szaporodás 10. Reformált vallásu meghalt 21, ezek közt férfi 12, nő 9; született összesen 21, ezek közt fiú 13, nőnemű 8. Római katolikus meghalt összesen 13, ezek közt férfi 6, nő 8; született összesen 23, ezek közt fiú 10, nőnemű 13, szaporodás 10. Izraelita meghalt 1 fi, született 1 fi. — A halál okokra nézve: meghalt vele született gyengeségu 6, górcsóban 4, asztalban 4, tüdőgömbölykórban 6, vörhetyben 1, agygyógyban 7, tüdővizenyben 2, véletlen halállal 1; halva szülött volt 1.

KÖZGAZDASÁG.

TERMÉNYEK ÁRA.

Termények ára Halason április 7.

Búza 100 liter	7.00
Róza	4.00
Árpa	4.00
Zab	3.00
Kékes	4.40
Kukuricza	4.20
Krumpli szája	60. 70

Heti jelentés a budapesti gabonaszédéről.

Budapest április 6-án.		
Buzs	6 búségl	78-81 k/g 9.85 10.40
—	6 tiszavideki	78-81 k/g 10 — 10.85
—	6 pestvidéki	78-81 k/g 10.05 10.90
—	6 fohérmegyel	78-81 k/g 9.95 10.80
—	6 bécsei	78-81 k/g 9.55 10.40
—	6 északmagyarors.	78-81 k/g 9.55 10 —
Mozs	6	70-72 k/g 7.10 7.40
Árpa	6 takarmány	60-62 k/g 7.05 7.80
—	6 égetni való	62-64 k/g 7.40 8 —
—	6 sörfőzeli	64-66 k/g 8.10 9.30
Zab	6	87-40 k/g 8.30 9.70
Tengeri búzabégl	6	78 k/g 8.45 8.55
Kékes	6	— k/g 6.40 6.45
Repcse új káposzta	6	— k/g —
uj hámozg	6	— k/g —

Küldény díszmunkáit április 7. Magyarországi rón, nehéz serte kilogrammja 58—59 kr. fialal nehéz 01—02 1/2 kr., könnyű 55—57 kr. Szédett nehéz 59 kr., könnyű 56—57 kr. Oláhországi 54—56 kr., szövet 50—01 kr. Főként: páronként 46 kilógramm s azonnafelől 4%-os levónás.

Vasúti menetrend.

Halasról indul

Budapestre:

Személyvonat — — délelőtt 11 óra 50 percz.
Vegyesvonat — — éjjel 12 óra 20 percz.

Szabadkára:

Személyvonat — — délután 2 óra 57 percz.
Vegyes vonat — — éjjel 3 óra 18 percz.

Halasra érkezik

Budapestről:

Személyvonat — — délelőtt 2 óra 50 percz.
Vegyesvonat — — éjjel 3 óra —

Szabadkáról:

Személyvonat — — délelőtt 11 óra 48 percz.
Vegyesvonat — — éjjel 12 óra —

NYILT-TÉR. *)

1883-iki

Frisz töltésű szelvényvel, polenál és luhi Erzebet savanyu-vizek

diszonen kiállított üvegokban kaphatók:

Munkácson és Nyiregyházán a központból. a fiókraktárból.

MARSALKO KÁROLY

10—5 Munk. urad. ésv. vizek bérlelője.

A helybelli kaszinói szolgálomására pályázat hirdettetik.

A pályázók folyamodványait április 15-éig nyujtsák be Vári Szabó István urhoz, mint a kaszinó elnökéhez.

Korda Imre,

felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos.

H I R D E T É S E K.

FIGYELMEZTETÉS.

Az általánosan ismert, jó hírnévnek örvendő s több oldalulag kintüntetett sósborszesz készítményem — kelendőségőnél fogva — sok utánzásnak lővén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azokon czimjogyeimot módosítom s arra két ayomatban saját házam kősző ankját veszem föl, bejogyzotvón azt egyszerűsminél védjogyként a budapesti iparkamaránál.

SÓSBORSZESZ

gyors enyhítést eszközöl: csúszó szagattás, fagyás, fog- és fejfájdalmak, szemgyengeség, bémulások, stb. stb. ellen. Fogtisztító szerül is igen ajánlható, a mennyiben a fognak fényét elősegíti, a foghuat erősíti és a száj tisztá, szagtalan lrt nyer a szesz elpárolgása után. valamint ajánlatos e szer felmosásra is a hajldegek erősítősőro, a fejkörpa-képződés megakadályozására és annak eltávolítására.

Ara egy nagy üveggel 80 kr., egy kisebb üveggel 40 kr.

Használati utasítás magyar vagy német nyelven, bizománysaim névsorával ellátva, minden üveghez ingyen mellékeltek.

Brázay Kálmán,

Budapeston, IV. kerület, Muzem-körut 23. sz.

8—3

Kapható Halason: Tanács József, Spühter Lajos, és Györfy József uraknál.

mogrendelések

Práger Ferencz könyvnyomdája Halason.

A legdivatosabb betűfajokkal berendezve, ajánlja magát, gyors, izléses kiállításban és jutányos árak mollott

mindenfélé nyomtatványok elkészítésére.

Művek, folyóiratok, körlevelek, arjegyzőkek, tabellák.

Esketési- s belépti kártyák, gyászlevelek, számlák, stb.

Falragaszok

mindenfélé nagyságban s különféle színben készíttetnek.

Ugyanott készen kaphatók: Kötelezvények, Adóstevelek, Adószávevél szerződések, Meghatalmazások, Tulajdonjog bekeblezés- és zálogjog törlel kérvények, mindenfélé nagyságban kész számlák és vasúti számlító-levélek, Szeszadóbejelentések és Dohánymogrendelések. — Azonlül figyelmessé toszem a n. é. közönséget, hogy nálam

levélpapir s levélboriték,

szinte jó minőségű irodai papir kapható.

eszközöltetnek.